

Oslo, 01.9.2014

GJENNOMGANG AV NORSK KULTURRÅD HØRINGSUTTALELSE FRA NORSK SKUESPILLERFORBUND

Norsk Skuespillerforbund (NSF) er en interesseorganisasjon og en partipolitisk uavhengig fagforening for profesjonelle skuespillere. NSF arbeider for skuespillernes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter og interesser. Det har funnet sted en betydelig tilstrømning til yrket de siste 10 år, og organisasjonen har nå over 1200 medlemmer.

Vi viser til departementets brev av 2. juni og takker for utvidet svarfrist innvilget 27. juni. Vi viser også til NSF's innspill til utredningsgruppen, oversendt Kulturdepartementet 1. april, hvor vi påpeker Norsk kulturråds sentrale rolle for utviklingen på scenekunstmrådet.

Generelle merknader

I forarbeidet til utredningen har NSF vært i tett dialog med sine medlemmer, og hovedinntrykket er at Kulturrådet er et velfungerende organ. Vi ser likevel at en gjennomgang av en så sentral aktør er viktig. NSF mener at utredningen er svært interessant lesning, men opplever at den først og fremst er skrevet ut fra administrasjonens perspektiv. Dette gjenspeiler seg i utredningsgruppens sammensetning, som ikke består av en eneste aktiv kunstner. Som nevnt i vårt innspill til utredningsgruppen mener vi at det er store effektiviseringsgevinster å hente i en omorganisering av søknadsprosessene, noe som også vil komme kunstnerne til gode.

OPPNEVNING OG SAMMENSETNING AV RÅD OG UTVALG

Oppnevning av rådsmedlemmer (anbefaling 1-4)

Avgjørelser om hvilke kulturtiltak som skal motta statlig tilskudd og hvilke som ikke skal få, er blant de viktigste som fattes i kulturpolitikken. Utredningsgruppen foreslår at rådet videreutvikles som et strategiorgan, og at medlemmene bør ha en samlet kompetanse innen organisasjon og ledelse, økonomi, forskning og utvikling, ved siden av allmennpolitisk og kulturpolitisk innsikt.

Det er grunn til å anta at personer ”med innsikt i det kulturpolitiske systemet” vil ha markert seg med kulturpolitiske standpunkter i løpet av sin karriere. Vi må kunne forutsette at regjeringen i statsråd kjenner kandidatens kulturpolitiske grunnholdninger når de utpeker rådsmedlemmene. Ved å foreslå at det skal oppnevnes en valgkomité som innstiller kandidater til rådet, erkjenner utrederne også at det har stor kulturpolitisk betydning hvem som sitter der. Disse momentene bidrar til at rådet ikke blir så uavhengig av kulturpolitiske føringer som de ideelt sett skal være.

NSF er i utgangspunktet positive til forslaget om å tilføre rådet kompetanse, men er sterkt kritiske til å svekke den kunstfaglige kompetansen i rådet. Det er stor forskjell på ”kunst- og kulturfaglig kompetanse” og ”erfaring fra eller kompetanse innenfor kunst- og kulturfeltet”. Hvis rådet skal ha ”legitimitet hos kunstnerbefolkningen, politiske myndigheter og i befolkningen forøvrig”, er høy kunstfaglig kompetanse en forutsetning. Dersom kompetansekravene endres og rådet i tillegg reduseres fra 10 til 7 medlemmer, vil det i praksis innebære en sterk reduksjon av den

kunstfaglige kompetansen. Dette er svært uheldig og vanskeliggjør et av rådets kjerneoppgaver, nemlig å utpeke fagpersoner til fagutvalgene. Det er essensielt at rådsmedlemmene kjenner utviklingen og forstår behovet innen de ulike kunstfeltene.

Slik systemet fungerer i dag, er det vårt inntrykk at tildelingene og avslagene møtes med respekt. NSF frykter at det nye rådet, slik det skisseres, vil innebære en maktforskyvning i det kunstfaglige perspektivets disfavør. Dette vil kunne føre til redusert legitimitet og langt flere klager og annen ”støy” rundt tildelingene.

Rådets fullmakter (anbefaling 5)

Det foreslås at rådet skal få utvidet myndighet til å flytte midler mellom de ulike kapitlene i kulturbudsjettet. Dette vil etter vårt syn bidra til å flytte kulturpolitisk myndighet fra regjeringen og politisk valgte organer over på det autonome rådet. Norsk Skuespillerforbund ser ikke dette som en hensiktsmessig utvikling.

Det argumenteres med at kunstfeltet er i så rask endring at det er nødvendig for rådet å kunne gjøre endringer innenfor det enkelte budsjettår. Vi deler ikke dette synet. Endringene skjer ikke raskere enn at det burde være mulig for kulturpolitikere på Stortinget å fange dem opp ved den årlige behandlingen av Statsbudsjettet. For eksempel er spørsmålet om hvor store midler som skal tildeles det frie scenekunstfeltet i forhold til andre områder, av så stor kulturpolitisk betydning at det bør underlegges politisk behandling i Stortinget hvert år.

De foreslåtte endringene vil altså overføre større myndighet til rådet, samtidig som man med ny organisering for oppnevning av rådsmedlemmer potensielt gir større politisk innflytelse i rådet. Vi mener disse forslagene samlet tilslører en tydelig oppgaveinndeling som etter vårt syn bør være at politiske myndigheter bevilger midler og vedtar budsjettet, mens rådet gjør enkelttildelinger innenfor rammene på grunnlag av kunstneriske vurderinger. Vi henviser til Kunstnernettverkets høringsvar for ytterligere utdypning av dette.

Vi mener også at det er viktig at man opprettholder dagens system med rullerende oppnevning av rådsmedlemmer. Scenekunstfeltet er i konstant utvikling, og en rotasjon av rådsmedlemmer vil ivareta den nødvendige dynamikken samtidig som man ivaretar en kompetanse innenfor de krevende oppgaver rådet til enhver tid står overfor.

Fagutvalg og fullmakter (anbefaling 6-8)

Utredningsgruppen foreslår at fagutvalgene fortsatt skal utpekes av rådet, men at det ikke lenger skal være slik at rådsmedlemmer fungerer som ledere for fagutvalg. Tanken bak dette er å sikre at rådet i større grad tar et helhetlig perspektiv, og at rådsmedlemmene ikke opptrer som ambassadører for ”sitt” kunstfelt. Men det å lede et fagutvalg og å lese søknader tilfører inngående innsikt om hva som rører seg i kunstfeltet. ”Observatørstaus” i utvalgsmøtene vil ikke gi samme innsikt. Vi tror derfor det er sunt at rådsmedlemmene har ansvar for fagutvalg, slik som i dag. Det sikrer at rådet samlet sett har en bred kompetanse. Vi tror det systemet som foreslås av utredningsgruppen i minst like stor grad vil føre til at rådsmedlemmene ser det som sin oppgave å kjempe for hver sine utvalgte sektorer innenfor kunstfeltet. Det blir bare mindre tydelighet knyttet til denne problemstillingen.

Vi støtter anbefalingen om at fagutvalgene får fullmakt til å fatte vedtak om enkelttilskudd. Utredningsgruppen foreslår at det opprettes en forslagsdatabase der hvem som helst kan komme med forslag om fagutvalgsmedlemmer. NSF mener at det vil være ressursbesparende og mer formålstjenlig hvis kunstnerorganisasjonene leverer inn forslag.

ORGANISERING AV ARMLENGDESOPPGAVER

Statens kunstnerstipend

(forslag 9)

Norsk Skuespillerforbund vil på det sterkeste fraråde at forvaltningen av statens stipend og garantiinntekter legges til rådet. Vi mener det er viktig ut fra et maktfordelingsprinsipp at disse individuelle tilskuddsordningene forvaltes uavhengig av kulturrådets støtteordninger. Videre er fagfelle vurderingen som ligger i dagens ordning en forutsetning for den store legitimiteten ordningen innehar.

Utredningsgruppen oppfatter at medlemmene i stipendkomiteene representerer organisasjoner og ser i dette en problematisk rollesammenblanding. Det bildet som tegnes, stemmer imidlertid ikke med virkeligheten: Organisasjonene har ikke mandat til å utdele statlige midler, slik det sies i rapporten, kun mandat til å organisere valget av stipendkomitémedlemmer (på samme måte som departementet når det gjelder rådet). Komitémedlemmene stiller som enkeltindivider (på samme måte som medlemmene i rådet). Det framgår tydelig at det ikke skal legges vekt på søkerens organisasjonstilknytning i tildelingsprosessen, og komitémedlemmene har heller ingen informasjon om søkerens eventuelle medlemskap i en organisasjon. Det foreligger tydelige, skriftlige tildelingskriterier og regler for komitémedlemmers habilitet.

Vi mener dagens ordning sikrer en like god armlengdes avstand mellom stipendkomiteene og kunstnerorganisasjonene som mellom politiske myndigheter og rådsmedlemmene. Kunstnerorganisasjonene som i dag oppnevner stipendkomiteene er i tillegg, etter det vi kjenner til, politisk uavhengige og de representerer et bredt utvalg av kunstnerpopulasjonen. Ved å la disse foreta utnevnelser sikrer man at beslutningen er demokratisk forankret, mens utvalgets forslag i praksis vil føre nettopp til den maktkonsentrasjonen som man i utgangspunktet forsøker å unngå.

Post 74 og 55 – behovet for langsiktige støtteordninger

(forslag 10 og 11)

Norsk Skuespillerforbund deler utredningsgruppens oppfatning av at post 74 i dag fremstår som en post for ”hummer og kanari”, og at den omfatter tiltak som det ville være mer logisk om lå på det ordinære Statsbudsjettet. Utredningsgruppen foreslår at tiltak som ”tiltak som egner seg for en kunstfaglig vurdering” underlegges Norsk kulturfond, mens andre flyttes til andre poster på Kulturdepartementets budsjett. Imidlertid er det ikke helt åpenlyst hvilke tiltak som egner seg for kunstfaglig vurdering og hvilke som ikke gjør det. Utviklingen i scenekunstheltet er at det oppstår enheter som gradvis får faste strukturer med faste forpliktelser overfor ansatte, leie av lokaler, fast tilskudd fra lokale myndigheter og lignende. Disse har et sterkt behov for en viss forutsigbarhet i tilskuddene. Løken-utvalget foreslår å opprette et system med tredeling av tilskuddene: prosjektilskudd, årlig tilskudd og flerårlig tilskudd. Norsk Skuespillerforbund støtter denne tanken.

Gjennomgang av tilskuddsordninger og -formål med sikte på forenkling og samordning

(forslag 12)

Kollektive kunstarter har mange involverte prosjektdeltakere og samarbeidspartnere. Siden innvilgelsesprosenten er såpass lav for posten til prosjektstøtte fri scenekunst, vil en stor del av arbeidet som utføres i forbindelse med søknadsprosesser aldri føre til resultater i form av ferdige forestillinger. For å avhjelpe på dette og redusere papirarbeidet for både kunstnerne og Kulturrådets administrasjon, foreslo vi i vårt innspill til utredningsgruppen at det etableres en søknadsprosess i to trinn for de ”tyngste” støtteordningene. Første søknadsrunde ”screening-runden” gjøres på bakgrunn av en kortfattet prosjektbeskrivelse. Bare de som går videre til annen runde leverer fullstendig søknad med vedlegg (av samme type som i dag).

Med denne modellen vil søkere slippe å innhente intensjonsavtaler og kontrakter/ samarbeidsavtaler samt utarbeide detaljerte produksjonsbudsjett for utallige prosjekt uten reell mulighet til å oppnå tilskudd. Vi mener at en forenklingsprosess først og fremst må basere seg på kunstnerens behov, men en slik screening-runde vil innebære en sterk reduksjon i arbeidsmengden både for kunstnere og administrasjonen. Den tiden man taper på å avholde to søknadsrunder, vil fort spares inn i form av redusert arbeidsmengde. Vi tillater oss derfor å gjenta dette forslaget.

Støtte til institusjoner med statsstøtte og egeninitierte tiltak (forslag 13 og 17)

Vi støtter utredningsgruppens syn i at institusjoner med fast årlig statstilskudd som hovedregel ikke skal kunne søke om støtte fra Norsk kulturfond. Vi ser et behov for en bredere gjennomgang av hvilke retningslinjer og avtaler som skal gjelde når det frie feltet og de offentlig støttede scenekunstinstitusjonene inngår i et produksjonssamarbeid, for eksempel hvilke tariffavtaler som skal gjelde og hvilke rapporteringskrav som stilles.

Vi støtter også utredningsgruppen i at egeninitierte tiltak der Kulturrådet har en produksjonsrolle bør utfases.

HENSIKTMESSIG ORGANISERING AV DIREKTORATSOPPGAVER

(forslag 15-19)

Utredningsgruppen gir ikke noe klart svar på om det nasjonale sekretariatet for Den kulturelle skolesekken (DKS) fortsatt bør ligge under Norsk kulturråd. I Norsk Skuespillerforbund er vi svært opptatt av å få ryddige avtaleforhold i DKS. Ordningen har blitt et kulturpolitisk flaggskip for Norge, og er en satsing som legges merke til i utlandet. DKS er i dag en svært viktig arena for formidling av alle former for kunst, og en svært viktig arbeidsplass for kunstnere. Både fylkeskommunene, som i hovedsak står for den praktiske administrasjonen av ordningen, og kunstnerorganisasjonene har uttrykt ønske om å få på plass et nasjonalt avtaleverk. Rammeavtalen som ble inngått i 2012, har fungert bra i noen fylker, men ikke i alle. Vi etterlyser nå et statlig initiativ for å få en avklaring på dette området.

Spørsmål om deling av Kulturrådet

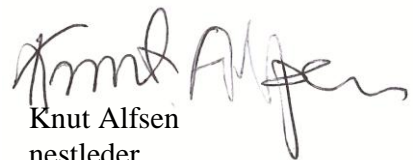
(forslag 20)

I tråd med de innspillene Norsk Skuespillerforbund ga til utredningsgruppen i forbindelse med oppstarten av arbeidet, ønsker vi at direktoratsoppgaver skal skilles ut og flyttes til et nytt direktorat for kultursaker. Vi støtter altså mindretallets syn om at Norsk kulturråd beholdes som et armlengdesorgan mens direktoratsoppgavene tas ut og flyttes til en ny organisasjon.

M.v.h.

Hauk Heyerdahl
forbundsleder

Knut Alfsen
nestleder